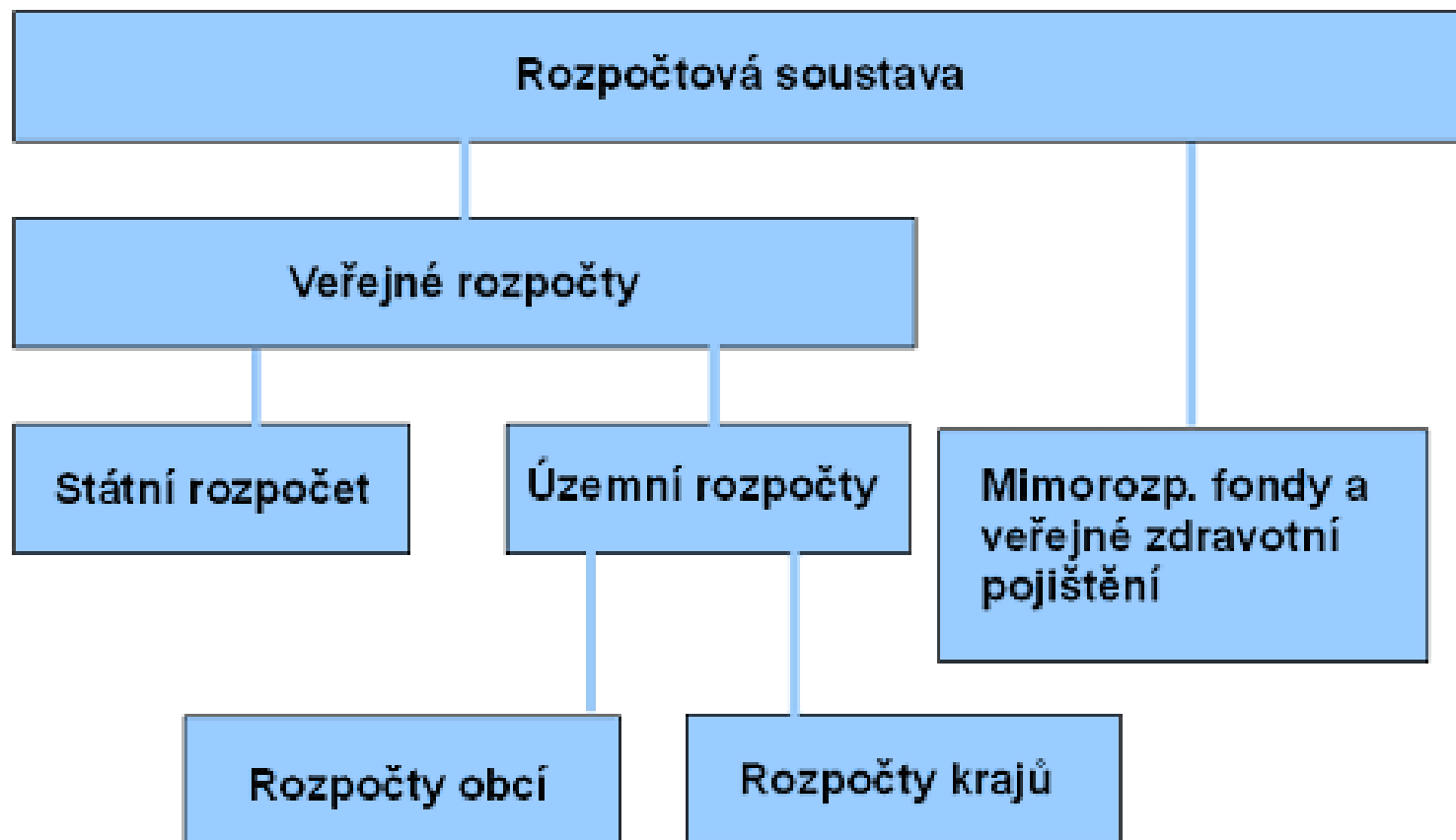

8. Veřejné zdroje a palivoenergetický průmysl

prof. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.

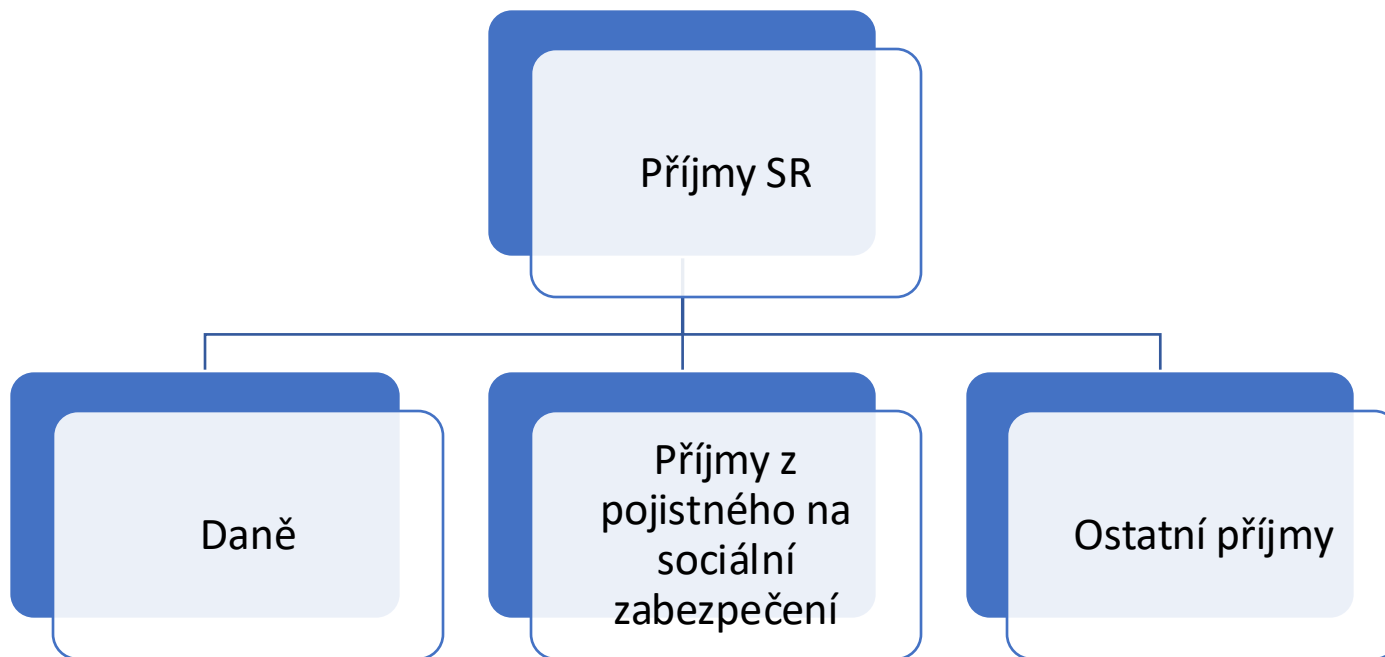
Ministerstvo financí ČR

Je orgánem státní správy pro státní rozpočet ČR

Priority pro rok 2024:

- Podpora v sociální oblasti zajištěním sociálního smíru
- Zajištění předvídatelného způsobu financování zdravotnictví
- Splnění závazku financování obranných výdajů ve výši 2 % HDP

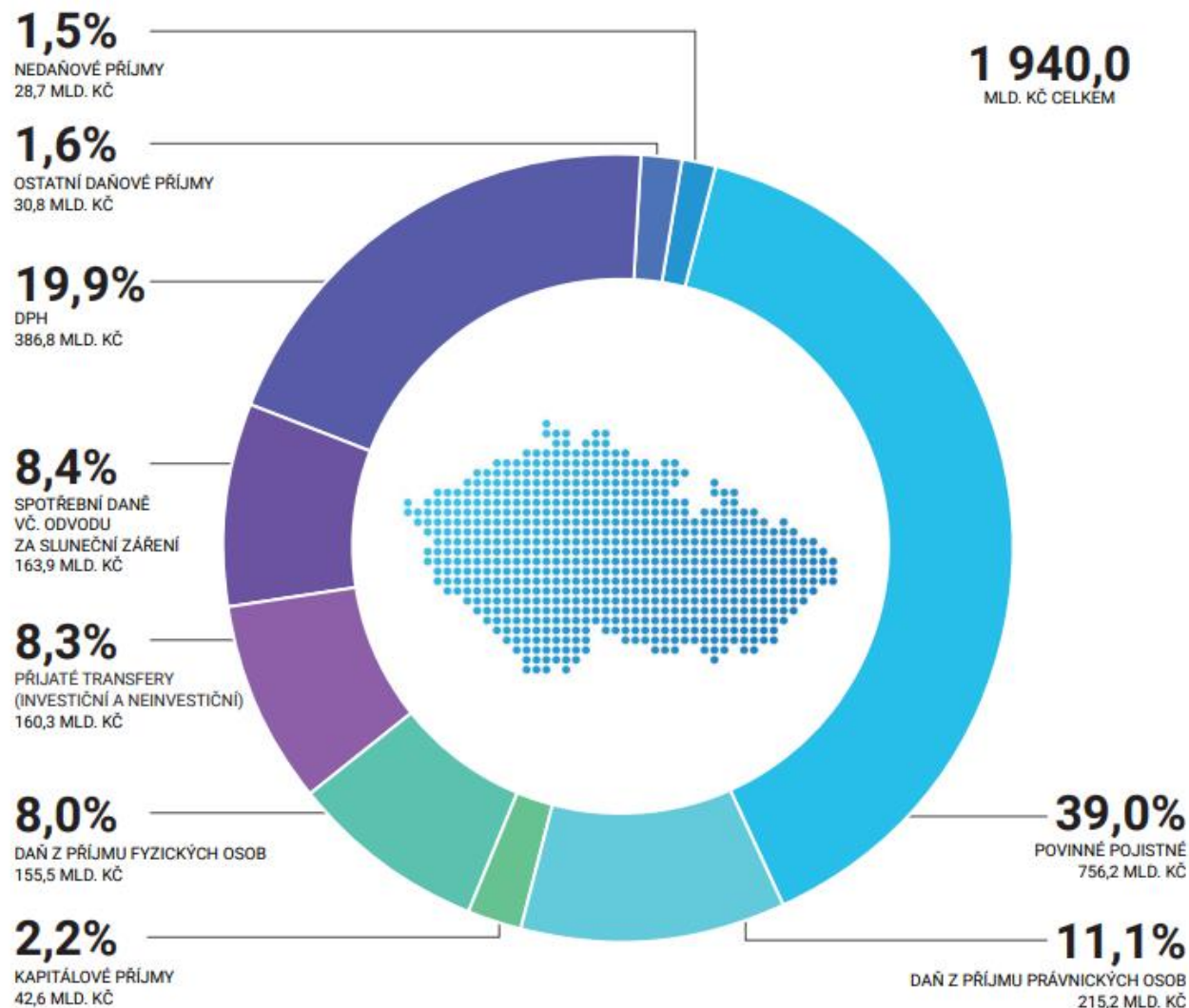
Struktura příjmů státního rozpočtu

PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU NA ROK 2024

STRUKTURA PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU V ROCE 2024 V MLD. KČ A V % CELKOVÝCH PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU

Mimořádná daň - zákon o mimořádné dani

Sektorová daň

Mimořádná daň

Korporátní daně

Globální daň

V případě nenadálých událostí nebo problémů státního rozpočtu volí státní aparát cestu **mimořádné daně** k získání dodatečných prostředků do státního rozpočtu. Může se jednat například o sektorovou daň - daň bankovní, digitální nebo daň pro energetický sektor. Uvažuje se také o dani z nadměrného zisku, který byl způsoben mimořádnými událostmi bez většího vlivu subjektů v daném oboru.

Mimořádná daň v ČR

Ministerstvo financí připravilo návrh zákona o mimořádné dani. Ta by se podle ministra financí Zbyňka Stanjury měla týkat desítek firem, konkrétně bank, výrobců elektřiny, obchodníků s energiemi, rafinerií a distributorů pohonných hmot. Jako základ daně by měl sloužit rozdíl mezi budoucími zisky a průměrným ziskem za období 2015-2021. Daň by měla platit v letech 2023-2025.

Více: MF představilo parametry mimořádné daně z neočekávaných zisků.

Zpravodajství k mimořádným daním

ČEZ: Zrušení mimořádných daní ke konci roku 24 místo roku 25 by bylo pro ocenění pozitivní ve výši asi 18 mld. Kč, resp. 34 Kč/akcii

St 10:07 Akcie v ČR

ČEZ: Ministr financí v interview pro HN zopakoval, že v případě, že výnosy z mimořádných daní do konce roku 2024 dosáhnou výše nákladů rozpočtu spojených s energetickou krizí, navrhne předčasné ukončení mimořádné daně ...

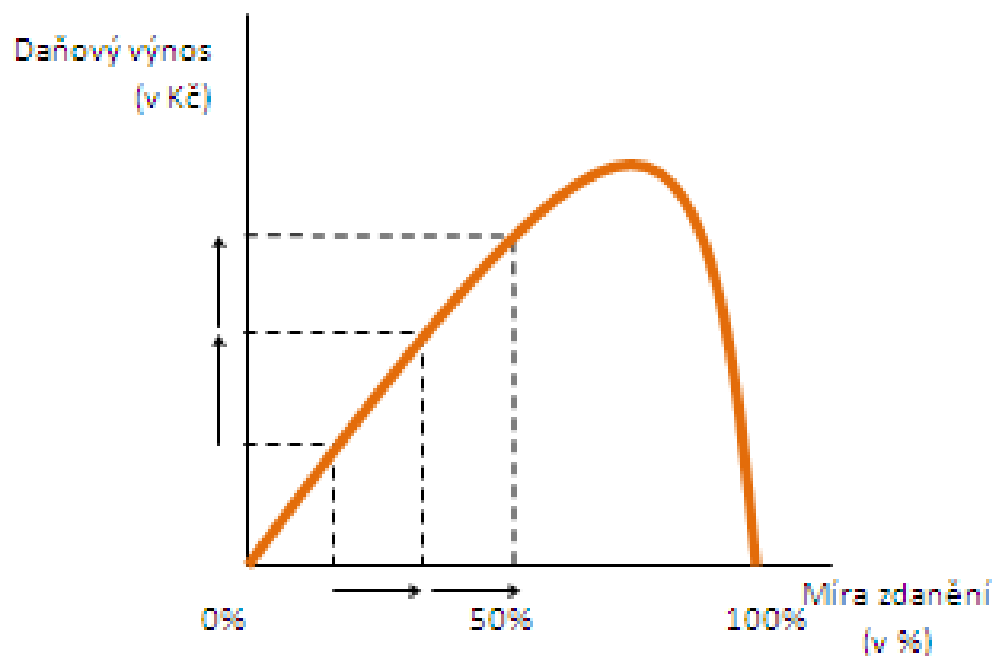
Daně

- Daně oslabují motivace k výkonům i k úsporám
- Vysoké daně motivují plátce k vyhýbání se daním
- Vysoké daně motivují lidi ke svépomocné činnosti

Důsledky:

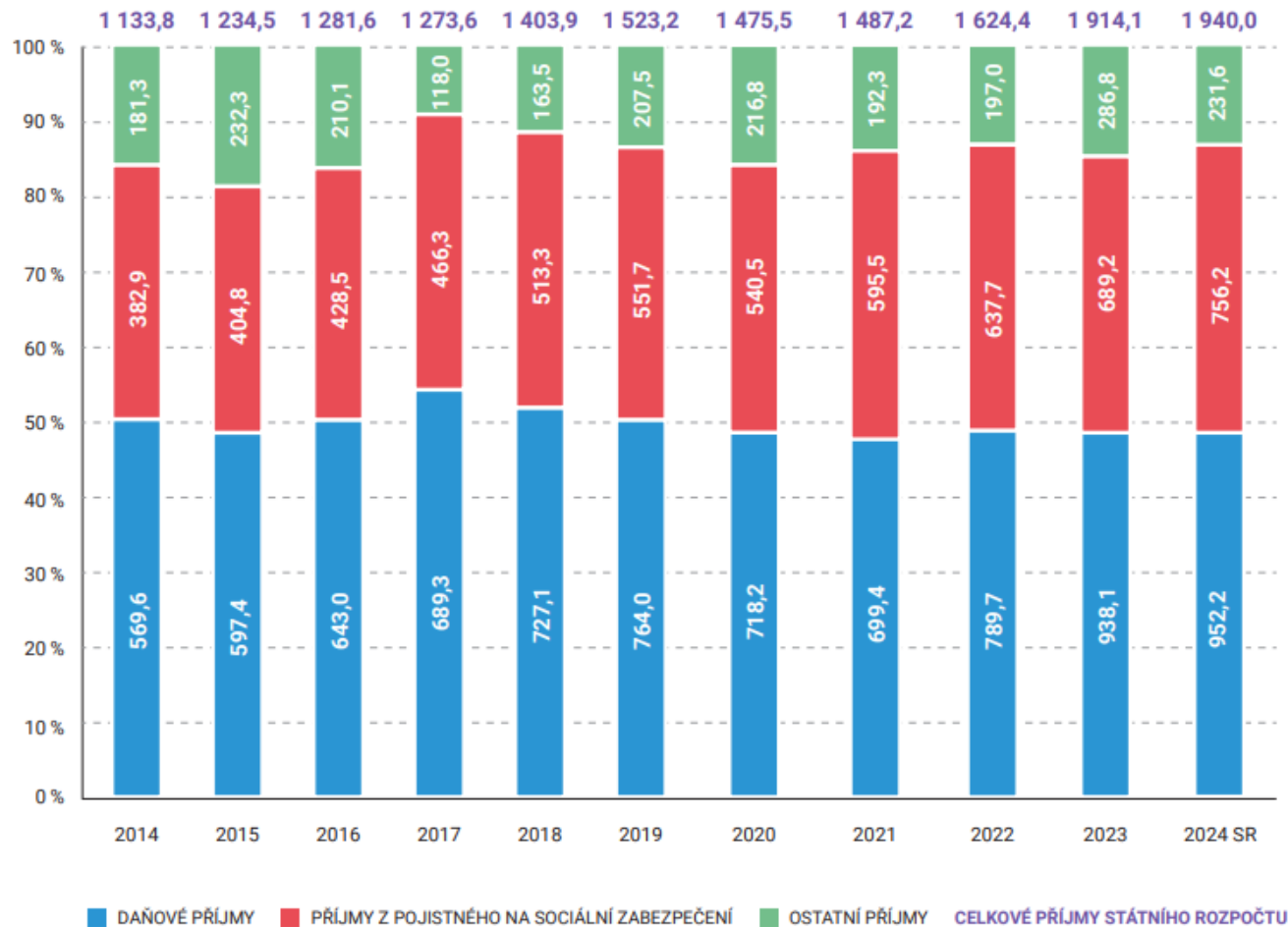
- Šedá ekonomika → čím vyšší daňové sazby, tím větší šedá ekonomika
- Únik kapitálu do zahraničí
- Oslabují motivaci lidí k pracovním výkonům a úsporám

Lafferova křivka

Když míra zdanění roste,
jsou přírůstky daňového
výnosu stále menší

STRUKTURA PŘÍJMŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU V MLD. KČ

Přerozdělování

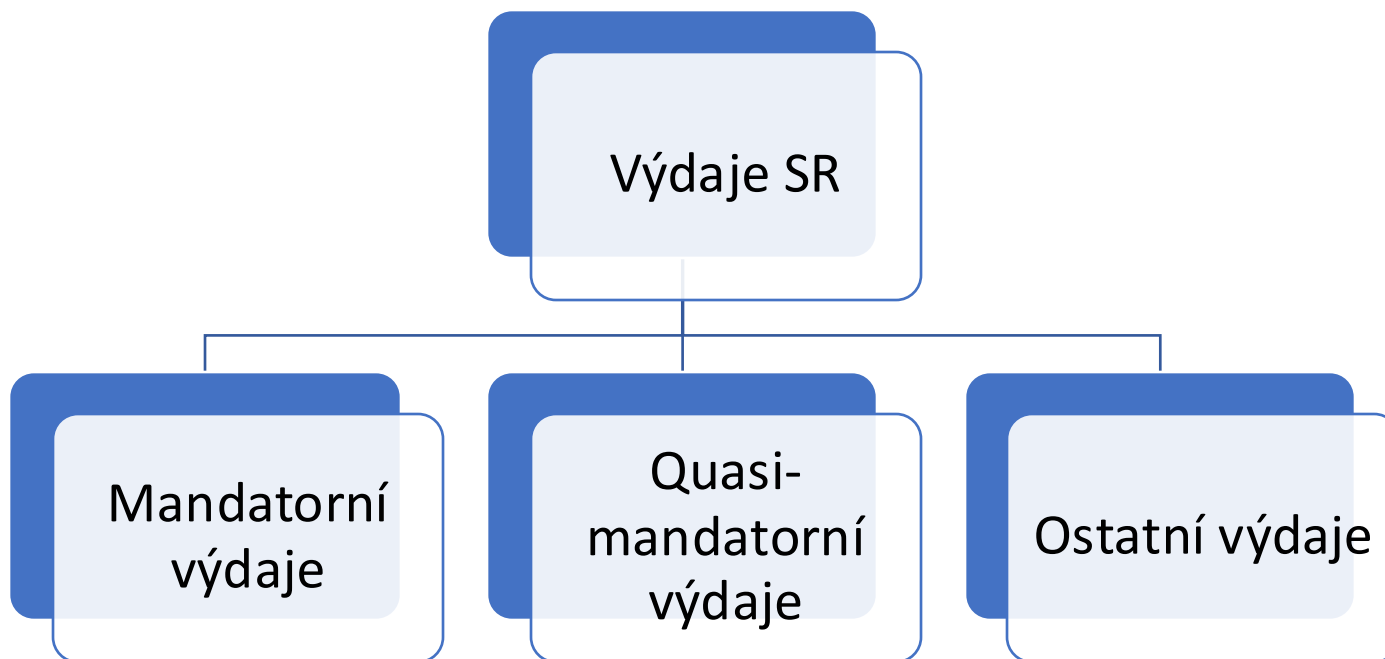
- přes státní výdaje
- přes daňovou soustavu

Problém přerozdělování a jeho vlivu na ekonomickou výkonnost → **pokud je přerozdělování intenzivní, má negativní vliv na motivaci lidí k pracovním výkonům a tím i na růst celé ekonomiky**

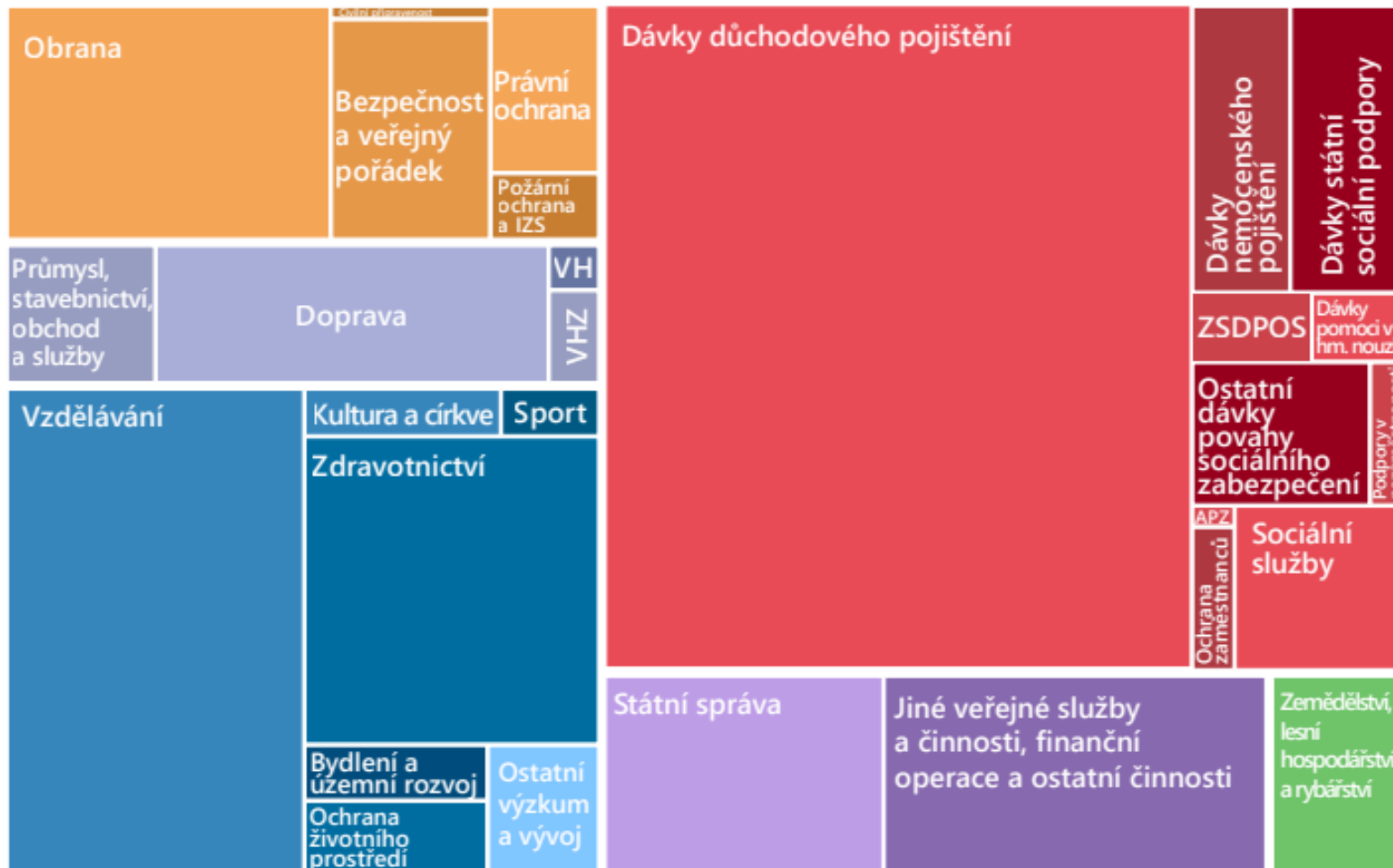
Sociální politika státu – pomocná ruka, kterou stát podává lidem nacházejícím se v obtížné životní situaci, musí však člověka motivovat k aktivní činnosti

Diskuze nad zneužíváním systému sociálních dávek v ČR

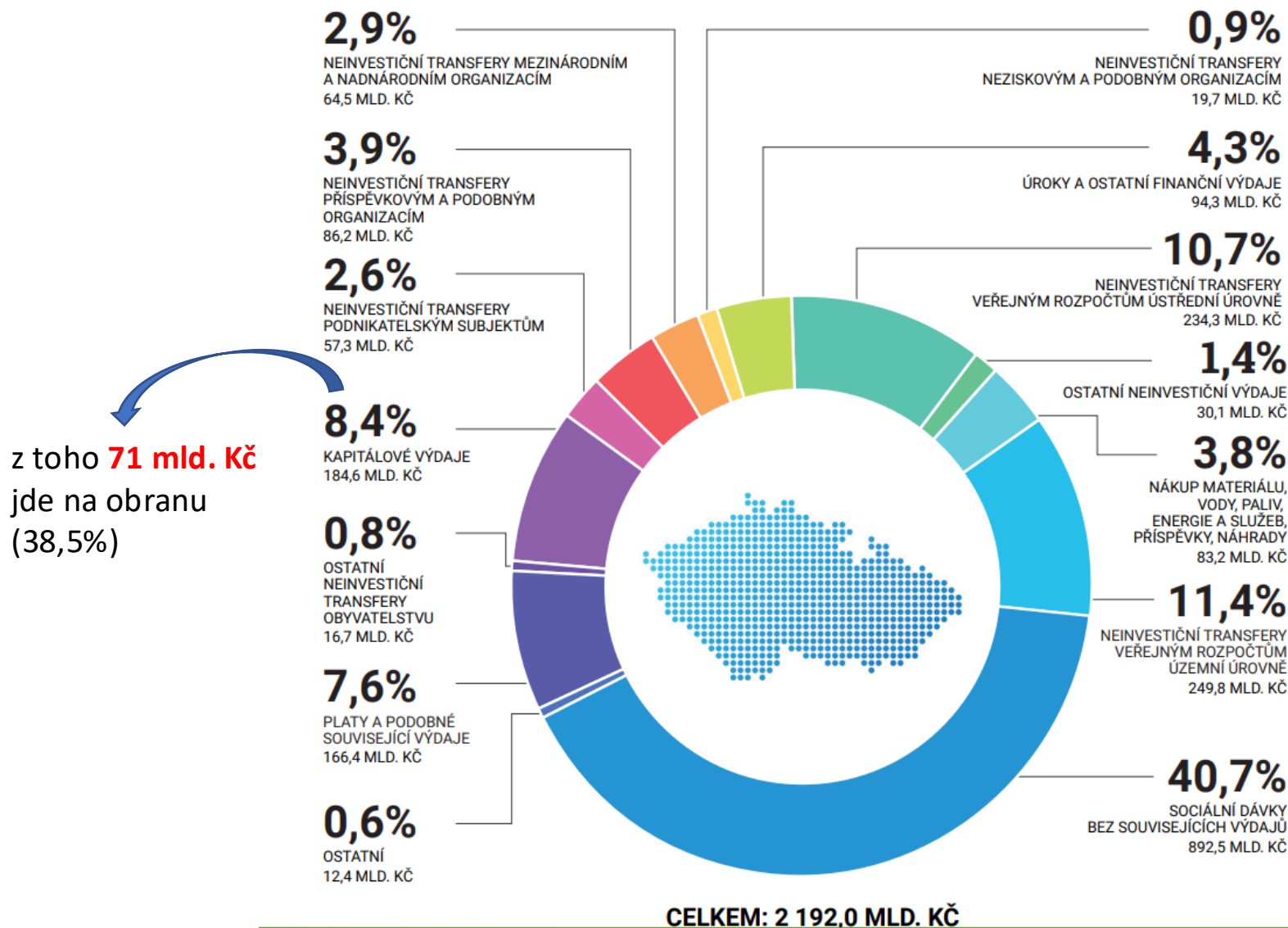
Struktura výdajů státního rozpočtu

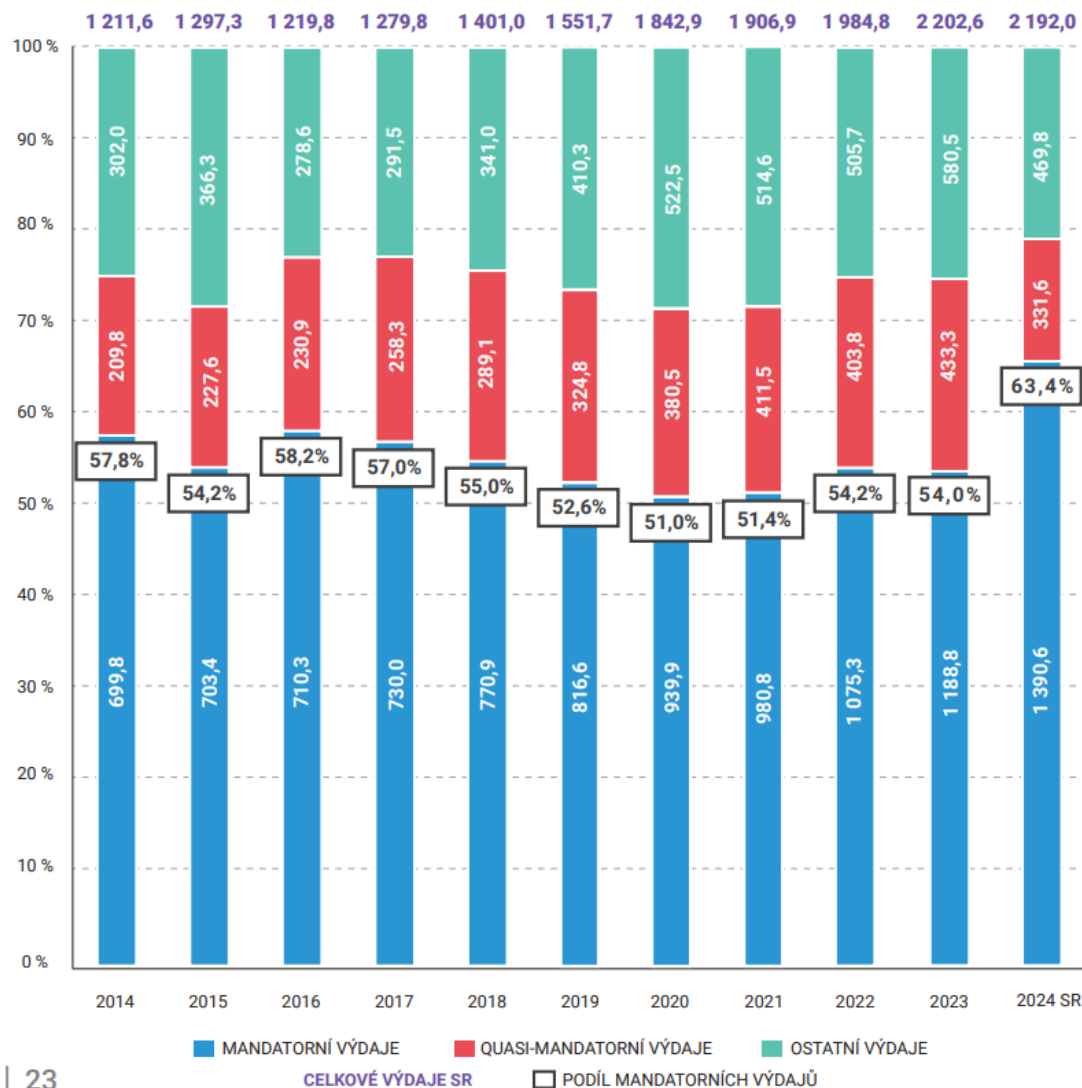
VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU NA ROK 2024

STRUKTURA VÝDAJŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU PODLE DRUHŮ V ROCE 2024 V MLD. KČ A % NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH SR

VÝVOJ A PODÍL CELKOVÝCH, MANDATORNÍCH A NEMANDATORNÍCH
VÝDAJŮ V LETECH 2014—2024 V MLD. KČ

Problém byrokracie

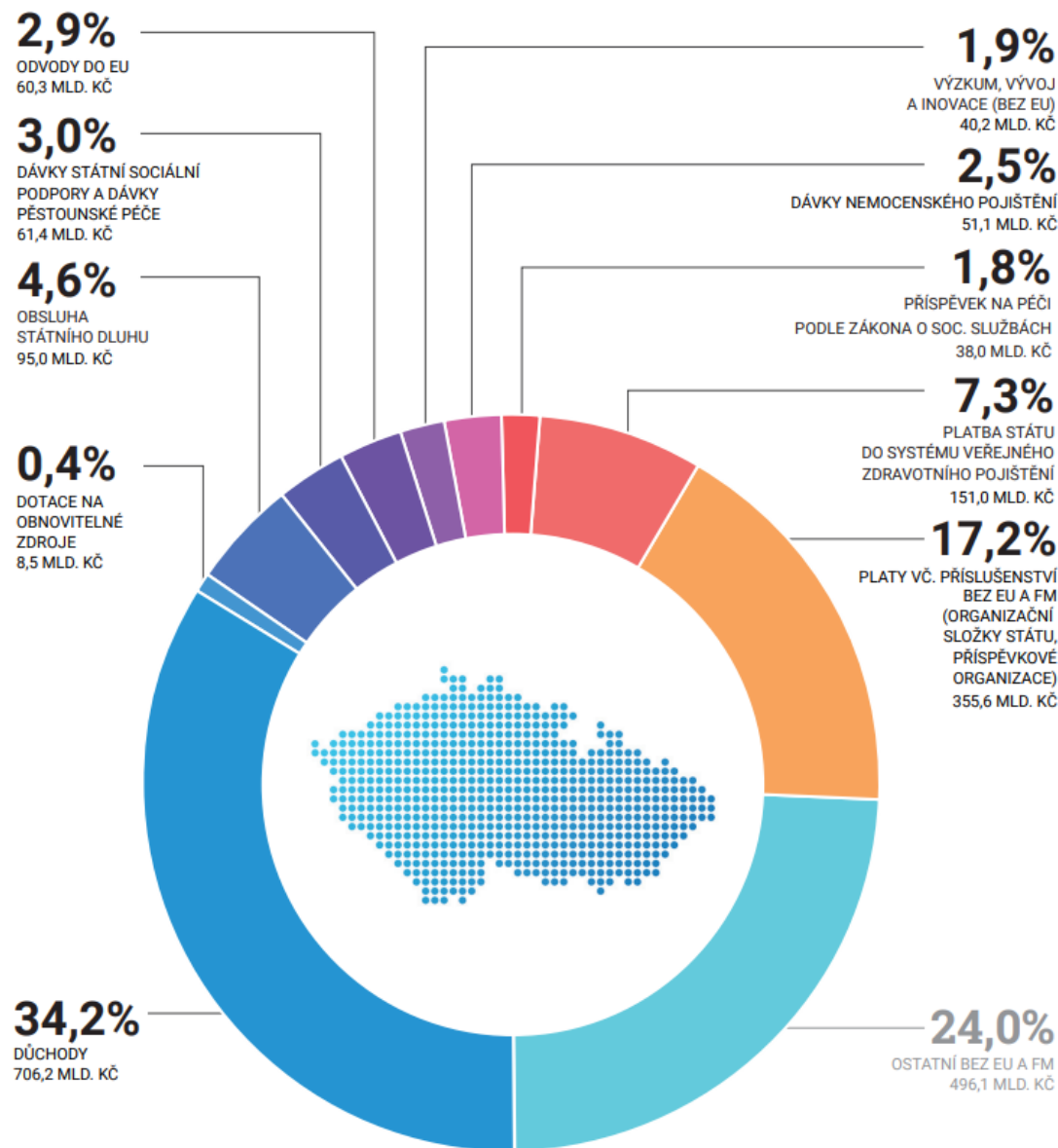
Byrokracie – státní úředníci s rozhodovací pravomocí

Byrokrat bojuje o zvětšování rozpočtu svého úřadu, neboť od velikosti jeho rozpočtu se odvíjí jeho vlastní **vliv, prestiž a příjem**

Byrokraté mají nad politiky převahu – politikové přicházejí a odcházejí, byrokraté zůstávají

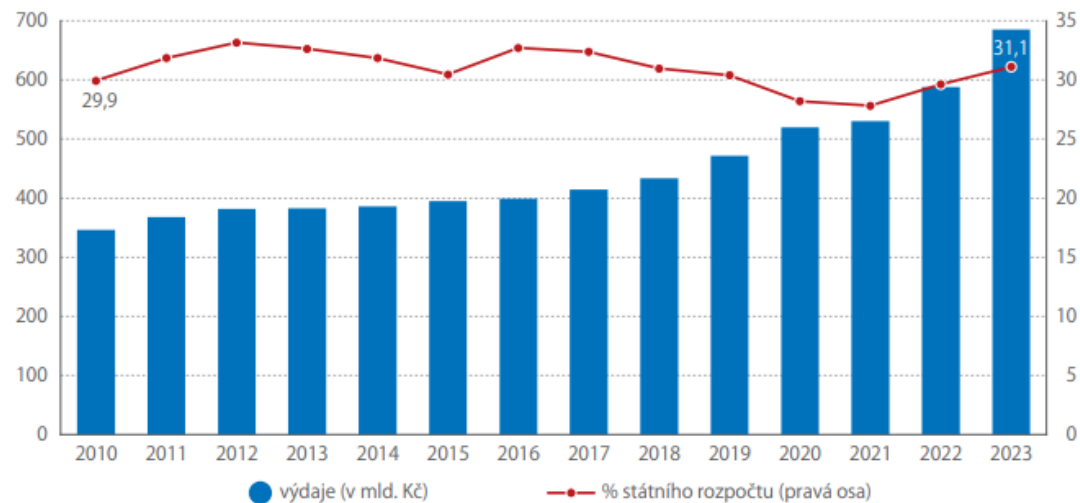
Státní úřady mají **monopol** na svou činnost

TOP 10 VÝDAJŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU 2024 BEZ EU A FM V MLD. KČ A % NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH STÁTNÍHO ROZPOČTU

CELKOVÉ VÝDAJE VČ. EU A FM: 2 192,0 MLD. KČ
 CELKOVÉ VÝDAJE BEZ EU A FM A BEZ ÚČETNÍ OPERACE SZIF: 2 063,4 MLD. KČ
 TOP 10 VÝDAJŮ PŘEDSTAVUJE 76,0 % CELKOVÝCH VÝDAJŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU BEZ EU A FM A SZIF.

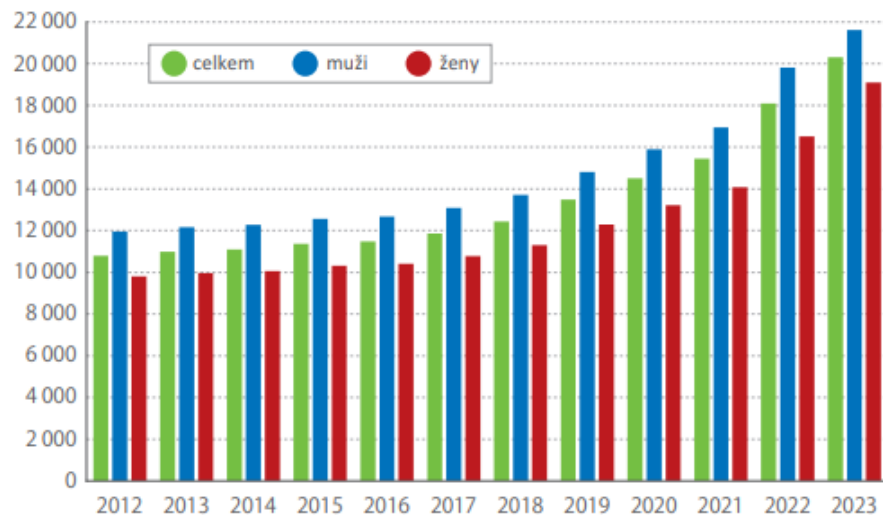
CELKOVÉ VÝDAJE NA DŮCHODY**

** včetně výdajů na důchody ozbrojených složek

Zdroj: ČSSZ, MF

PRŮMĚRNÁ MĚSÍČNÍ VÝŠE STAROBNÍCH DŮCHODŮ*** V PROSINCI DANÉHO ROKU (Kč)

*** plné starobní důchody vyplacené samostatně (bez vdovského či vdoveckého důchodu) Zdroj: ČSSZ

Humanitární a rozvojová pomoc ČR

Oficiální rozvojová pomoc

r. 2023: 21 mld. Kč, z toho Ukrajině 14 mld. Kč

Humanitární pomoc

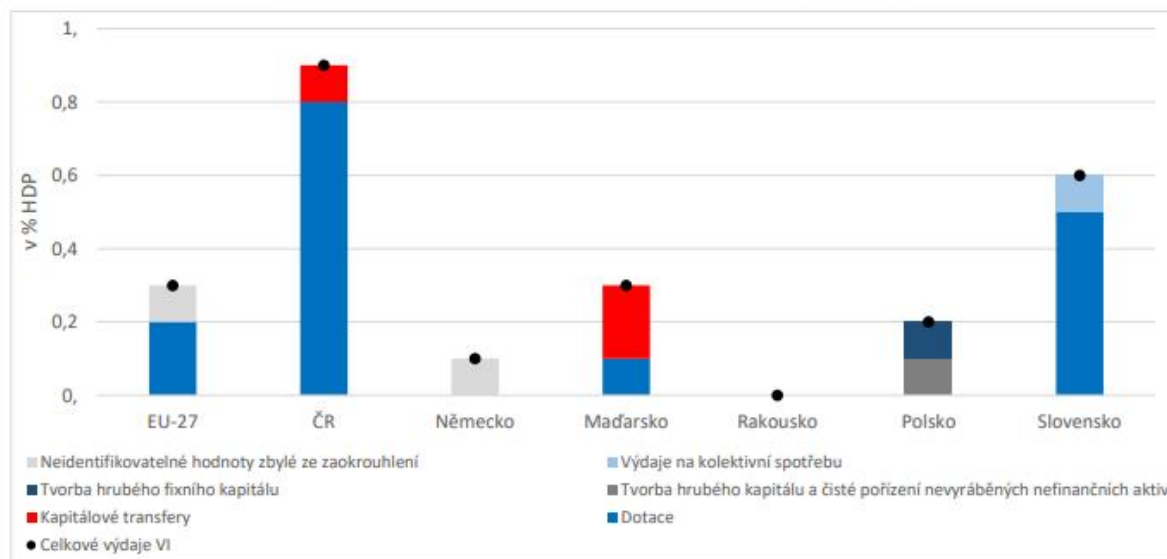
r. 2023: přes MZV 193 mil. Kč + 180 mil. Kč, z 23 projektů směřovalo
6 projektů na Ukrajině

Program humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině v letech 2023 až 2025, na který má jít **každoročně půl miliardy korun**. Více než polovina peněz je v gesci MZV, dalšími spravovateli jsou pak ministerstva vnitra, průmyslu a obchodu, školství a zdravotnictví.

Další oblastí výdajů, na kterou ČR vydává větší část HDP než je průměr zemí EU jsou výdaje na paliva a energetiku. Nárůst těchto výdajů v ČR nastal mezi roky 2010 a 2011 z výše 0,3 % HDP na 0,9 % HDP. Struktura výdajů na paliva a energetiku je znázorněna v grafu 8. Převážnou část těchto výdajů tvoří v ČR položka dotace, v roce 2019 dosáhla výše 45,95 mld. Kč. Většinu těchto dotací představují platby na Obnovitelné zdroje energie. Tento výdaj je složen ze dvou typů plateb – jednak jsou to transfery, které byly (prostřednictvím OTE, a.s.²⁾ výrobcům energie vyplaceny ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu (26,20 mld. Kč) a jednak částka, kterou platí v ceně elektřiny její spotřebitelé (19,74 mld. Kč), a je následně přesměrována jako daň přijatá OTE, a.s. a naopak dotace vyplacená OTE a.s. ve prospěch výrobců energie z obnovitelných zdrojů. (ČSÚ, 2023)

Graf 8 Struktura výdajů na paliva a energetiku v roce 2019

Bariéry byrokracie na expanzi veřejných zdrojů

- Obava a nechuť zvyšovat daně → ohrožení politické kariéry
- Nezávislost centrální banky

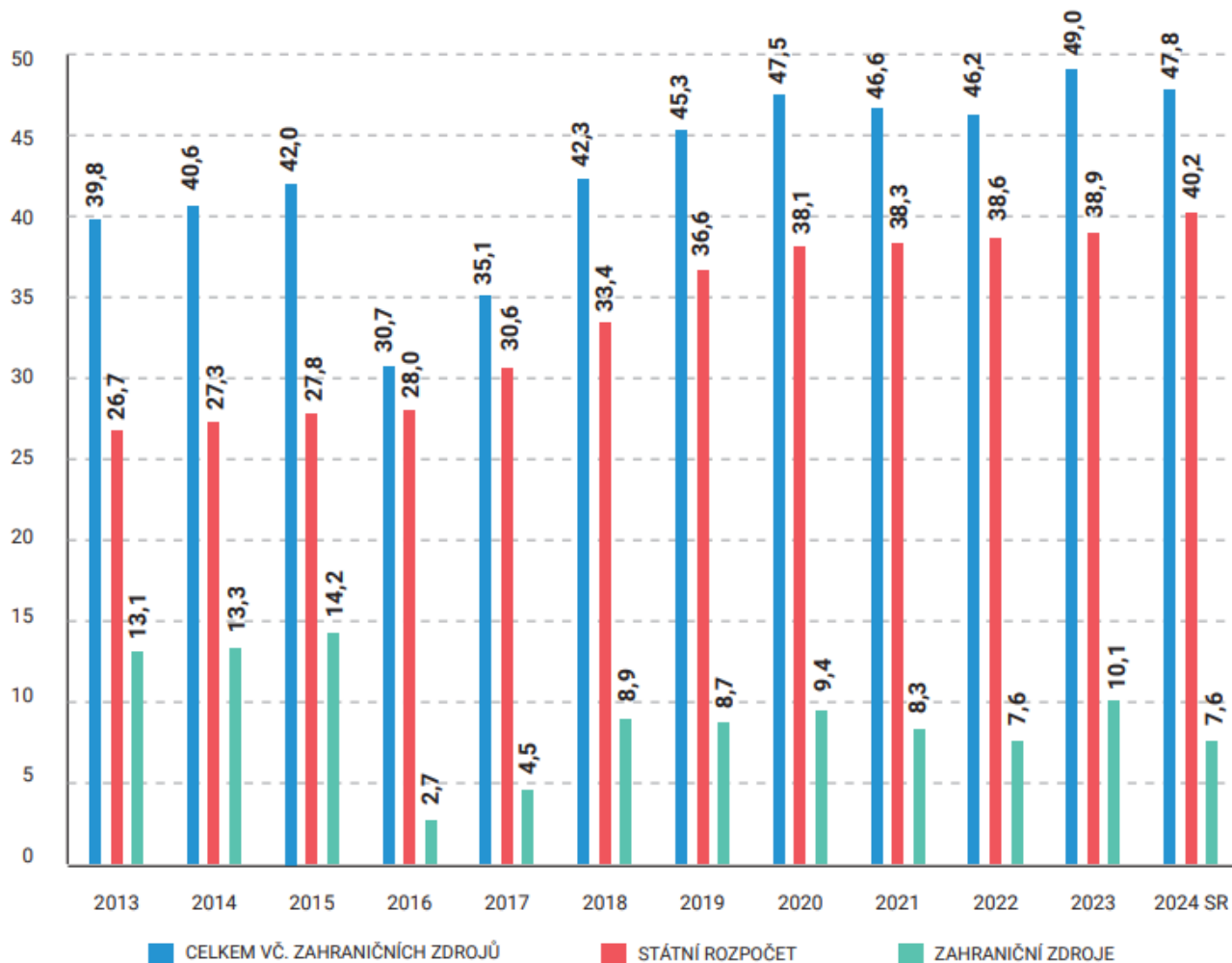
**Zájmy
byrokratů**

+

**Zájmové skupiny výrobců,
obchodníků, profesních
svazů**

Tlak na financování různých programů ze SR

VÝVOJ VÝDAJŮ NA PODPORU VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ V MLD. KČ

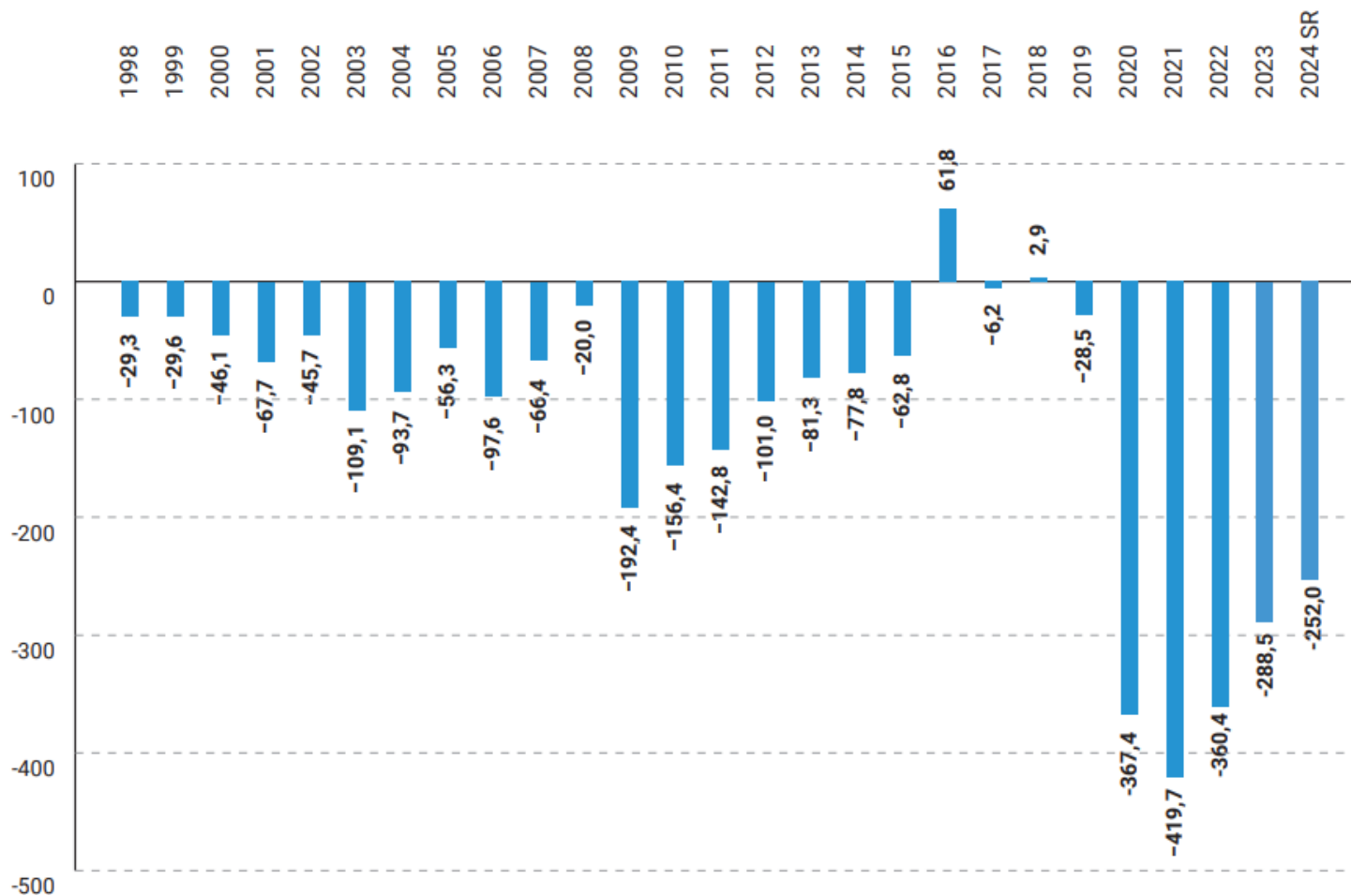

STÁTNÍ ROZPOČET 2024 V ČÍSLECH

ÚHRNNÁ BILANCE PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ STÁTNÍHO ROZPOČTU 2024

UKAZATEL	v Kč
Příjmy státního rozpočtu celkem	1 940 035 985 673
Výdaje státního rozpočtu celkem	2 192 035 985 673
z toho: finanční vztahy k rozpočtům: – krajů	1 941 508 700
– obcí v úhrnech po jednotlivých krajích	10 514 323 800
– finanční vztah k rozpočtu hlavního města Prahy	1 300 382 700
Saldo	-252 000 000 000
– zvýšení stavu státního dluhu	256 390 943 010
– změna stavu na účtech státních finančních aktiv	-4 390 943 010

VÝVOJ SALDA STÁTNÍHO ROZPOČTU V LETECH 1998-2024 V MLD. KČ

Žádný oběd není zadarmo!!!

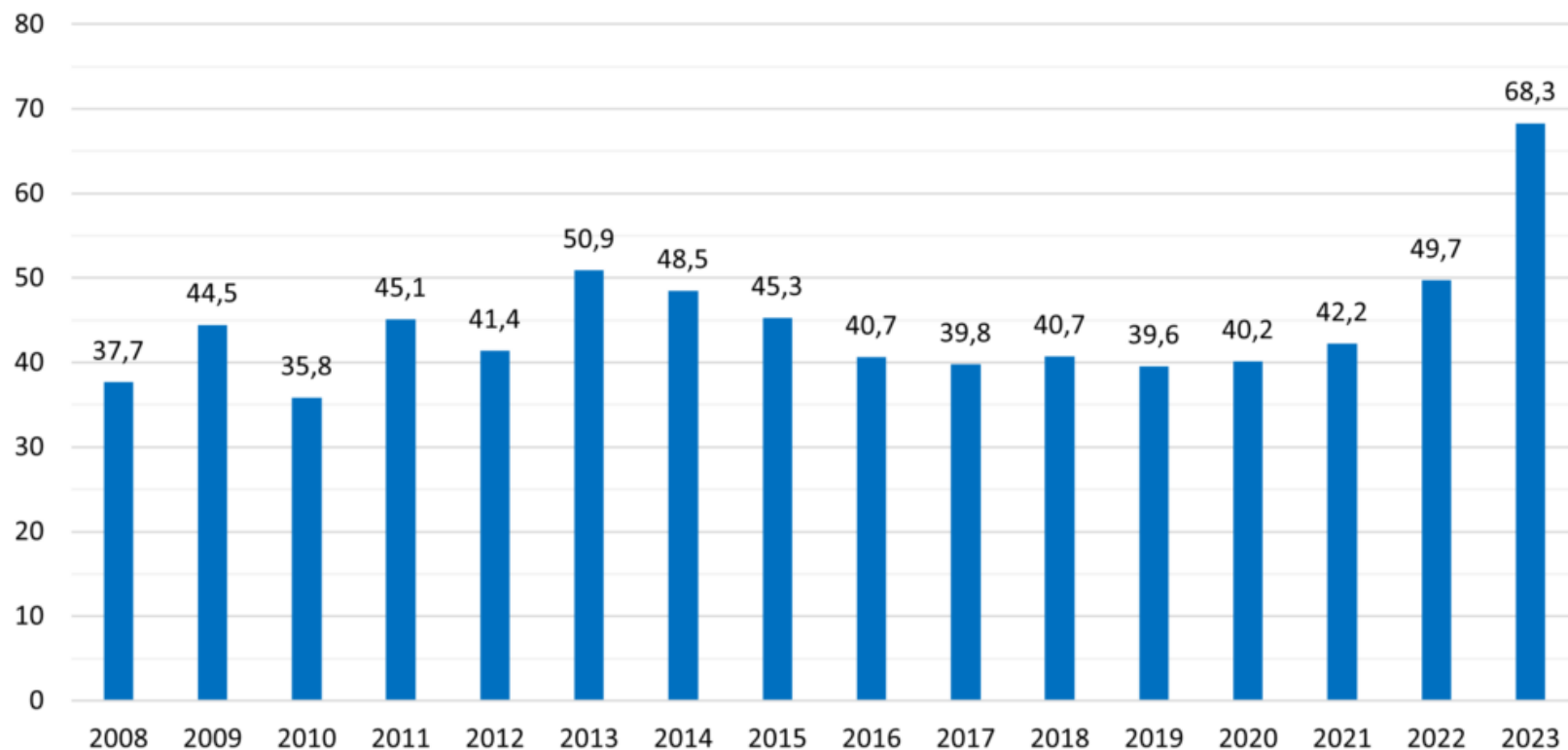
Financování deficitu státního rozpočtu

- daněmi
- půjčkami → vláda vydává ***vládní dluhopisy***
- Dluhopisy může nakoupit soukromý subjekt nebo centrální banka
- Když nakupuje dluhopisy centrální banka, dochází k růstu peněžní zásoby
- Růst peněžní zásoby v zemi vede k inflaci
- Jestliže centrální banka nakupuje vládní dluhopisy, znamená to, že stát tiskne peníze a v podobě státních dluhopisů je pouští do ekonomiky
- Půjčování vládě ze strany centrální banky je bez rizika

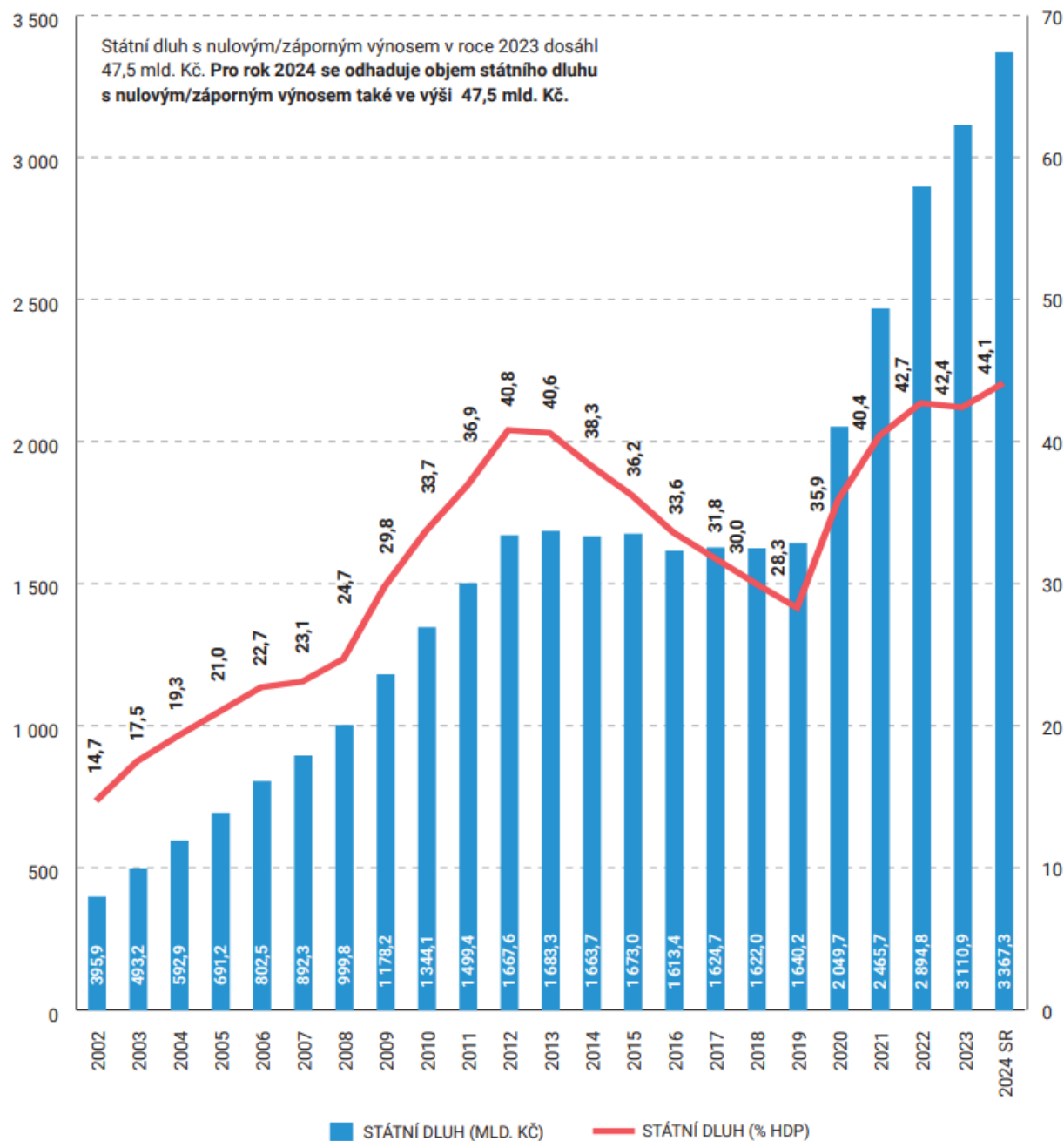
Státní/veřejný dluh

- Státní dluh je dluh vlády a ostatních institucí, které patří do veřejného sektoru
- Každoroční schodky státního rozpočtu zvyšují státní dluh
- Čím vyšší veřejný dluh je, tím vyšší jsou náklady na jeho obsluhu → tzv. ***efekt sněhové koule***

Výdaje na obsluhu státního dluhu (mld. Kč)

VÝVOJ STÁTNÍHO DLUHU V LETECH 2002-2024 V MLD. KČ *

Strukturální a cyklický schodek státního rozpočtu

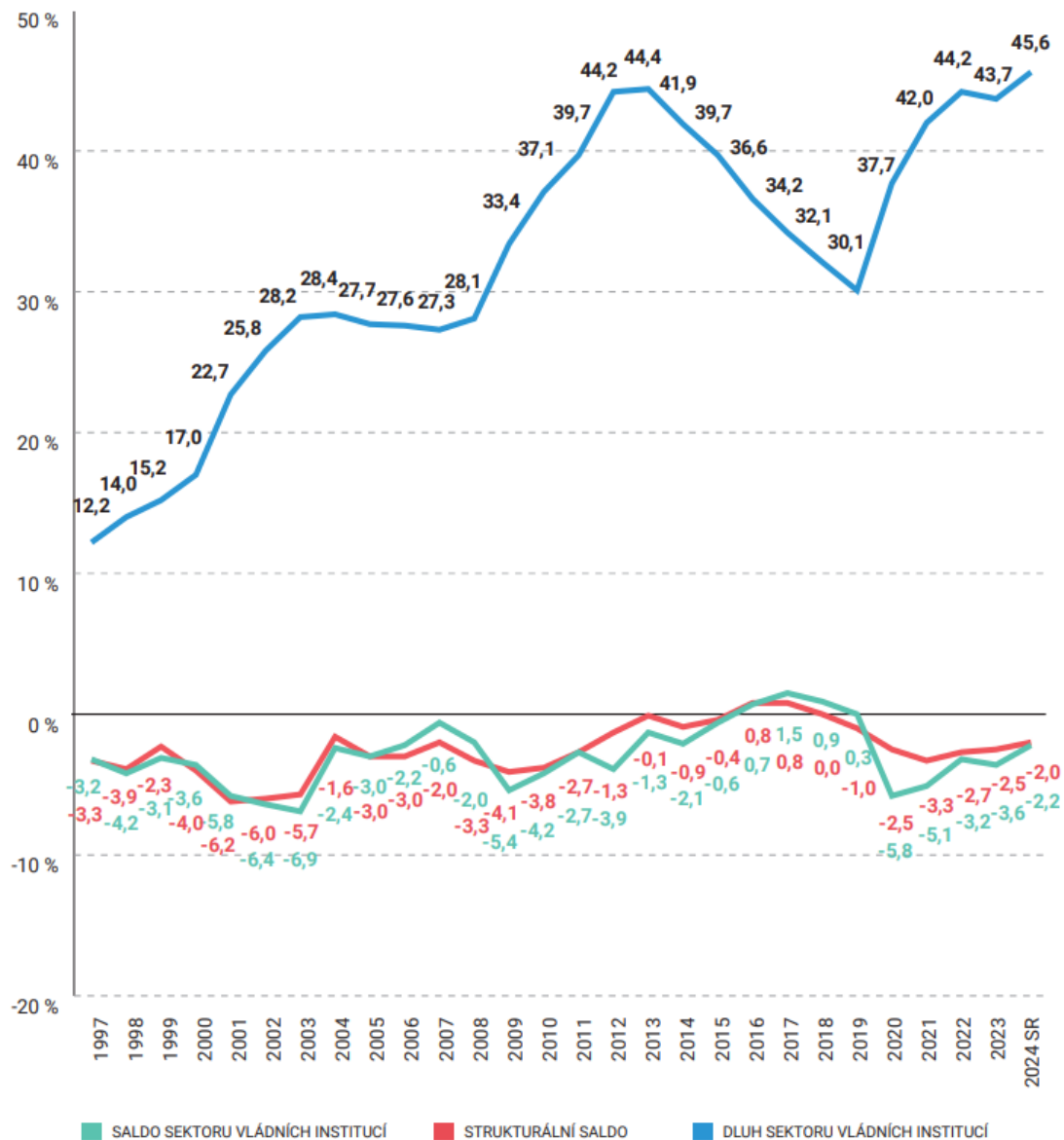
Strukturální schodek je schodek při potenciálním produktu.

Příčina → politické rozhodnutí vlády a parlamentu mít vyšší státní výdaje než státní příjmy

Cyklický schodek vzniká, když poklesne HDP pod potenciální produkt.

Příčina → výpadek daní a dalších příjmů, k němuž dochází v důsledku hospodářského poklesu

VÝVOJ DLUHU A SALDA SEKTORU VLÁDNÍCH INSTITUCÍ V % HDP A VÝVOJ STRUKTURÁLNÍHO SALDA V % HDP *

*Odhad a predikce na základě Makroekonomické predikce MF ČR (leden 2024).

Důchodový účinek státních výdajů

Výdaje vlády na jedné straně vytvářejí důchody, na druhé straně potlačují vznik jiné řady důchodů, které v důsledku vládních výdajů nemohou vzniknout

Zvýšení státních výdajů, financované prodejem vládních dluhopisů, vede ke snížení soukromých výdajů – investic a spotřeby → **vytěsňovací efekt**

V případě, že si vláda vypůjčuje v zahraničí, státní výdaje vytěsňují čistý vývoz (NX)

Rozpočet Evropské unie

- Roční rozpočet (platby, závazky, výdajové limity/stropy)
- Víceletý finanční rámec (2021-2027)

Sestavuje Evropská komise, předkládá ke schválení Radě EU a Evropskému parlamentu

Zdroje rozpočtu EU

- Vlastní zdroje (příjmy z cel, příspěvky členských států založené na HND, DPH a vnitrostátní příspěvky založené na množství nerecyklovaných plastových obalových odpadů vyprodukovaných členským státem)
- Přebytek příjmů EU
- Další zdroje
- **Nové vlastní zdroje – diskuse !!!???**

Strukturální a investiční fondy EU

Fondy EU jsou hlavním nástrojem realizace evropské politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Jejich prostřednictvím dochází k přerozdělování finančních prostředků a ke snižování ekonomických a sociálních disparit mezi členskými státy a regiony

- Evropský fond pro regionální rozvoj
- Evropský sociální fond
- Fond soudržnosti
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
- Evropský námořní a rybářský fond
- Fond solidarity
- Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci

Čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU

Strukturální fondy

definují celkový rámec a cíle financování

Víceletý finanční rámec → Národní alokace → Národní strategické dokumenty

Operační programy

členské státy vytvářejí OP, které stanovují konkrétní priority a cíle pro využití strukturálních fondů

Výzvy

specifikace podmínek pro získání dotací, oprávněných žadatelů, cíle aj.

Dotace

Obnovitelné zdroje energie

Zavádíte obnovitelné zdroje energie? Získejte dotaci z evropských fondů na **vybudování větrných, vodních nebo fotovoltaických elektráren.**

● Program je otevřen

Příjem žádostí:
do 13. 12. 2024

Na co lze čerpat:
**obnovitelné
zdroje energie**

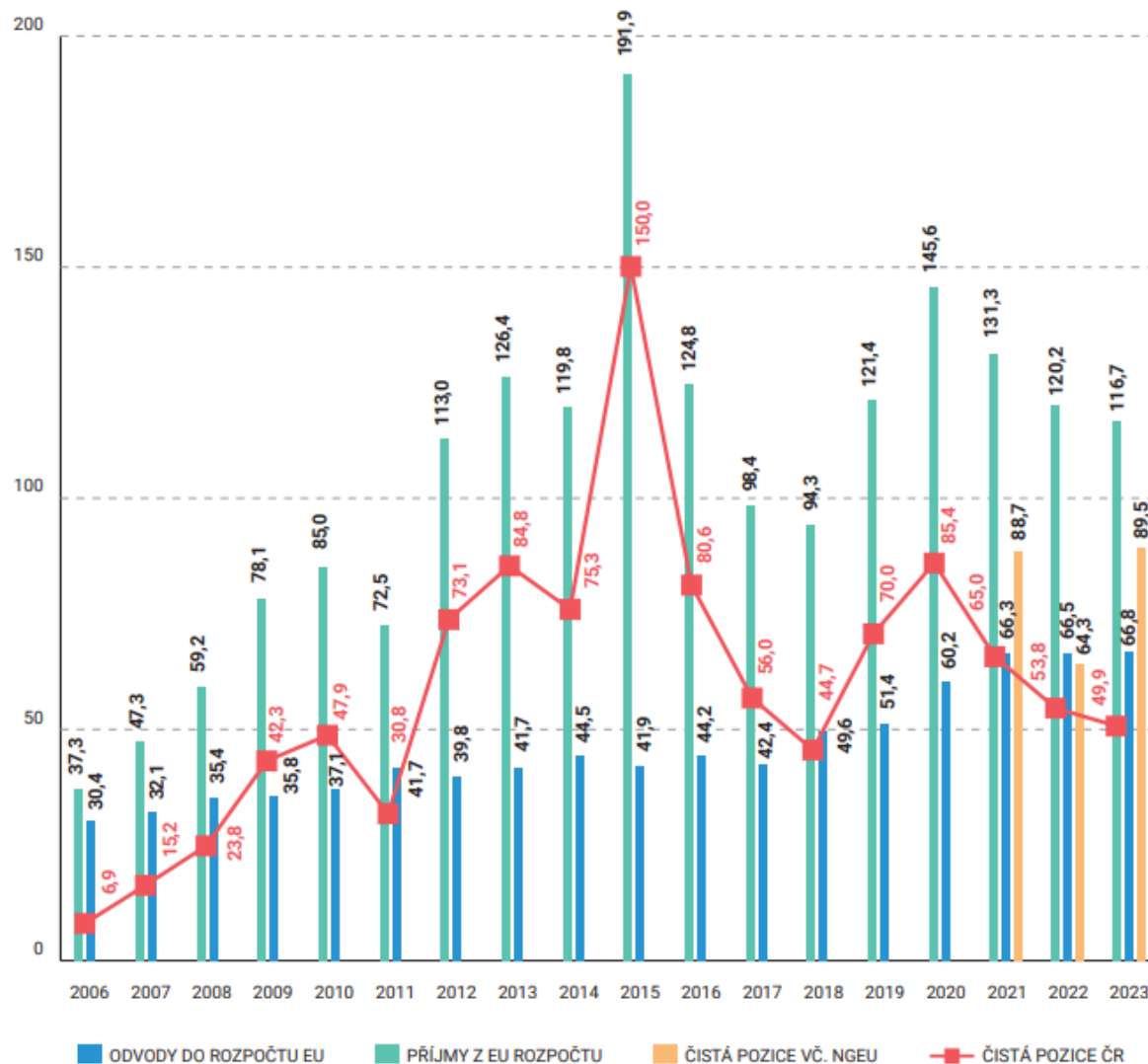

Kdo může čerpat:
**malé, střední a
velké podniky**

Kolik může projekt získat:
0,5 - 330 mil. Kč

VÝVOJ PŘÍJMŮ Z ROZPOČTU EU A ODVODŮ DO ROZPOČTU EU V LETECH 2006—2023 V MLD. KČ

Zjisti, jaké typy daní se platí v ČR, kdo má daňovou povinnost (plátce daně) a v jaké výši se platí?

Srovnej daňovou zátěž v ČR s dalšími státy EU/svět.

V jaké výši platí zaměstnanec a zaměstnavatel příspěvky na sociální a zdravotní pojištění (vedlejší mzdové náklady)?

Úkol ke zpracování

Děkuji za pozornost

prof. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.

+420 596 994 560

lenka.fojtikova@vsb.cz

www.vsb.cz